

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

Karar Sayısı: 7302

31 Mart 2023 tarihinde imzalanan ekli “2023 Yılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması”nın onaylanmasına, 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

6 Haziran 2023

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

2023 YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA

İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, aralarındaki iktisadi ve mali işbirliğinin aşağıdaki şartlarda sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

İşbu Anlaşmanın uygulama ve yürütülmesinde, iki ülke arasındaki işbirliği çerçevesini ortaya koyan amaç ve politikaların yer aldığı "Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi"ni (Ek-1) esas alınır.

I- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti;

- İşbu Anlaşmanın eki "Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planı"nda (Ek-2) yer alan reform ve eylemleri gerçekleştirmeyi,
- Mali disiplin çerçevesinde, kamu maliyesi için gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasaları hayata geçirerek, Anlaşma süresince Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 2023 Mali Yılı Bütçe Yasasında yerel bütçe açığını azaltmayı taahhüt etmiştir.

II- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

İşbu Anlaşmaya ekli tabloda (Ek-3) detayları verildiği üzere;

- 6.400.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk Lirası cinsinden hibe yardımında bulunmayı. Bu kapsamda;
  - Altyapı Yatırım ve Reel Sektör Projelerine toplam **3.899.900.000 TL**
  - Faaliyet ödeneklerine toplam **200.100.000 TL**
  - Savunma ödeneklerine toplam **2.300.000.000 TL**
- 3.100.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk Lirası cinsinden ABD Doları karşılığı kredi yardımında bulunmayı. Bu kapsamda;
  - Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için toplam **1.600.000.000 TL**
  - Kamu Sektörü (Diğer) için toplam **200.000.000 TL**
  - Reform Destekleme Ödeneği olarak toplam **1.300.000.000 TL**

3. II/1. maddesinde yer alan hibe yardımları kapsamında "Altyapı ve Reel Sektör için Mali İşbirliği Aracı (ARMA) Projeleri", "Ankara Kaynaklı Projeler" ve "Faaliyetler" ile II/2. maddesinde yer alan kredileri "İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması Usul ve Esasları" (Ek-4) çerçevesinde kullanılmayı,
4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin ihtiyaç duyacağı alanlarda kamu görevlileri aracılığı ile teknik yardım sağlamayı,

aşağıdaki "III- Diğer Hususlar" başlığı altında belirlenen hususların gözetilmesi kaydıyla taahhüt etmiştir.

III- Diğer Hususlar

1. Türkiye Cumhuriyeti tarafından taahhüt edilen hibe ve kredi tutarlarının tertipler arasındaki dağılımı Türkiye Cumhuriyeti 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na göre Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilgili Bakanlık ve kamu kurumlarının bütçesine konularak belirlenir.
2. İşbu Anlaşmanın dışında yapılacak diğer yardımlar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti veya iki ülkenin ilgili Bakanlıkları arasında protokol imzalanmak suretiyle yapılır. Ancak söz konusu yardımlar işbu Anlaşmanın amaçlarına aykırı olamaz.
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, Türkiye Cumhuriyeti iç mevzuatı, uluslararası anlaşma, protokol ve benzeri diğer düzenlemeler gereği; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri tarafından her türlü yardım, hibe, kredi ve benzeri nitelikte aktarılan tüm kaynaklar, yapılan harcamalar ve yürütülen projeler, ilgili idareler tarafından Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bildirilir ve Koordinatörlük tarafından kurulacak bir sistem içerisinde takip edilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafınca da bilgilerin karşılıklı teyidi açısından benzer bir sistem kurularak işletilir. Sisteme işlenecek bilgilerin içeriği, bildirme usulü ve bildirilme dönemlerini belirlemeye Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti yetkilidir.
4. Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Teknik Heyeti Devlet Planlama Örgütü ile işbu anlaşmanın 1/2. maddesindeki gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemelerin tespit edilmesi amacıyla "Aylık İzleme Raporu" hazırlar ve ilgili ayı takip eden ayın ilk haftası Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir.
5. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkezi İdareleri ve Bağlı Kurum ve Kuruluşlarında geçici süreli personel dahil olmak üzere yeni istihdam edilecek toplam personel sayısı, 2023 yılı için bir önceki yılda ayrılan personel sayısını

geçemez. İstihdamda ihtiyaç analizlerine göre daha fazla personel açığı olan yerlere öncelik verilir. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini müteakip bir (1) ay içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkezi İdarelerinde ve Bağlı Kurum ve Kuruluşlarında istihdam edilebilecek personel sayılarının tespitine ve izlenmesine ilişkin olarak iki ülke Teknik Heyet Başkanları arasında Mutabakat Zaptı imzalanır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından, ay içindeki gerçekleştirmeler "Aylık Personel Bildirim Tablosu"nda düzenlenir ve izleyen ayın ilk haftası Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisine iletilir. KEİ Ofisi ilgili tabloyu, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir.

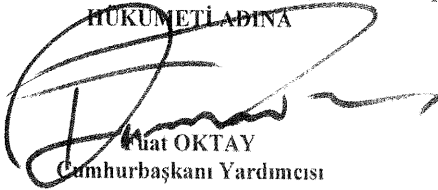
6. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti, hibe ve kredi kullanımına yönelik değerlendirmesinde "Aylık İzleme Raporu" ve "Aylık Personel Bildirim Tablosu"nu dikkate alır.
7. Reformları desteklemek için ayrılan "Reform Destekleme Ödenegi", reformların finansmanında, özelleştirme uygulamalarında veya reformların tamamlanması şartına bağlı olarak bütçe açığı için kullanılır. Kamu kurumlarında yapılacak reformlar kapsamında Reform Destekleme Ödenegi, kredi teminatı olarak kullanılabilir. Uygulamaya ilişkin usul, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından belirlenir.
8. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetince yapılacak değerlendirme neticesinde belirlenen hibe ve krediler, mali ve teknik gerekler ile İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasına uygun şekilde Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin ödenek teklifine istinaden Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı'nın onayı üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aktarılır.
9. Yürütülen proje ve faaliyetler ile diğer giderlerin devamının sağlanması amacıyla, 2024 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması yürürlüğe girene kadar işbu Anlaşma kapsamında harcanmayan kısımlarının kullanılmasına devam olunur. Söz konusu tutarın kullanılma süresi her halükarda işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yılı geçemez.
10. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üniversiteleri, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlere cari ve yatırım giderleri kapsamında kendi bütçelerinden kaynak aktarabilir. Bu kapsamda ödenek ihtiyacı olması halinde gerekli bütçe işlemleri Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığı tarafından ilgili Üniversitelerden alınan talepler değerlendirilerek gerçekleştirilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki eğitim kampüsü ve akademik birimlerine ilişkin olarak yükseköğretim kurumları bütçelerinde tefrik edilen ödenekler, bütçelendiği tertiplerden tahakkuka bağlanarak ilgili kampüs ve akademik birim hesabına aktarılacak suretiyle kullanılır.
11. İşbu Anlaşma kapsamındaki projeler ve işbu Anlaşmanın I. maddesindeki gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemeler ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin gidişatı Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri

Koordinatörü ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında Anlaşmanın yürürlüğe girmesini müteakip ilk üç ay içerisinde aylık, kalan sürede üç ayda bir yapacakları gözden geçirme toplantılarında değerlendirilir.

12. 2022 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması'nın eki İşbirliği Çerçeve Belgesi ekinde yer alan eylemlerin takibine devam edilecektir.
13. Anlaşma ekinde yer alan sektörel projelerin alt projelere dağılımı bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren 1 ay içerisinde Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi ve KKTC Maliye Bakanlığınca Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğünün görüşü alınarak belirlenir.
14. İşbu Anlaşma, tarafların kendi mevzuatları uyarınca yasal işlemleri tamamladıklarını belirten son bildirim tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

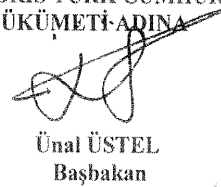
İşbu Anlaşma, iki asıl nüsha olarak **31.03/2023** tarihinde Gazimağusa'da imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

İsmail OKTAY
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Ünal ÜSTEL
Başbakan

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ

Mart 2023

Son yıllarda dünya ekonomisi artan yoğunlukta ekonomik, siyasi ve jeopolitik sinamalara maruz kalmaktadır. Küresel düzeyde ülkelerin korumacı yaklaşımlarından beslenen ticaret gerilimleri, Brexit sürecinin yansımaları, Avro Bölgesinin düşük büyüme performansı ve gelişmekte olan ülkelerdeki makroekonomik dengesizlikler küresel ekonominin toparlanmasında önemli zorluklar olarak gündeme gelmiştir. Bu süreçte ortaya çıkan Kovid-19'un küresel sağlık krizine dönüşmesiyle birlikte tedarik zincirlerinde oluşan aksaklıklar, hammadde temininde yaşanan sorunlar, üretim faaliyetlerinin sekteye uğraması ve uluslararası hareketliliğin durma noktasına gelmesi ile küresel büyüme üzerindeki olumsuzluklar ciddi boyutlara ulaşmıştır. Ülkeler ve sektörler göre ayrışma gösteren küresel salgının etkileri, başta turizm ve eğitim gibi temas yoğun hizmet sektörlerinde, tarım ürünleri ve diğer mal ticaretinde ve enerji fiyatlarına duyarlı ekonomilerde daha keskin hissedilmiştir. Aşılama programlarının başlatılarak aşıya erişimin yaygınlaşması ve uygulanan genişlemeci politika tedbirleri ile küresel ekonomiye yönelik riskler azaltılmaya çalışılmış ve toparlanma sürecine girilmiştir.

Öte yandan, salgından çıkış ile birlikte küresel ölçekte enflasyonist baskılar, salgın tedbirlerinin ortadan kalkmasıyla talepte yaşanan toparlanma, bazı sektörlerde süregelen arz kısıntılarının derinleşmesi, kuraklık etkisi, başta enerji ve gıda olmak üzere emtia fiyatları ile metal ve diğer temel girdi fiyatlarında görülen tarihi zirveler, tedarik zincirinde ve üretimde yaşanan aksamalar ve maliyet baskılarının artması gibi unsurlarla ciddi boyutlara ulaşmıştır. Enflasyonun geçici karakterde ve kısa vadeli olmadığına ortaya çıkmasıyla küresel para politikalarında sert sıkılaştırma adımları ayarlamalar gündeme gelmekte; bu durum özellikle sağlık krizinden olumsuz etkilenen yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomiler açısından küresel düzeyde daha sıkı dış finansal koşullara bağlı olarak baskı oluşturmaktadır. Ayrıca, küresel düzeyde salgın sonrası gözlenen istihdamdaki artış eğilimine rağmen işsizlik oranları hala salgın öncesindeki ortalamaların üzerinde seyretmektedir.

Tüm bunlara ilave olarak, Rusya-Ukrayna savaşı başta olmak üzere artan jeopolitik gerilimler, iklim değişikliği tehdidi, doğal afetler ve küresel düzeydeki terör ve göç sorunları ile dezenformasyon eğilimleriyle bağlantılı sosyal çalkantılar dünya ülkeleri için kısa, orta ve uzun vadede temel riskleri oluşturmaktadır.

Bu noktada, küresel düzeyde yavaş giden toparlanma sürecini ve söz konusu belirsizlikleri yönetmeye yönelik çabalar ön plana çıkmaktadır. Bölgesel ve yerel bütünleşmeler, siyasi, ekonomik ve ticari işbirliği arayışları, çevresel ve dijital dönüşüm önceliğinde ilerlemeler, esnek üretim ve esnek çalışma, yaygınlaşan finansal teknolojilerle konvansiyonel olmayan yatırım araçlarına yönelim gibi gelişmeler önem kazanmaktadır.

Yakın bir zaman diliminde yaşananlar ise risklerin gelişmekte olan ekonomilerle sınırlı olmadığını kanıtlamıştır. ABD ve Avrupa'da yaşanan banka krizleri ve sarsıntıları küresel finansal sistemin kırılganlığına işaret etmiştir. Merkez Bankaları enflasyonu hâlci şekilde kontrol etmeye çalışırken keskin parasal sıkılaştırma adımları gelişmiş ekonomilerde banka bilançolarında dengesizliklere yol açabilmektedir.

Dünyanın içinden geçmekte olduğu bu kritik dönemde, Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin değişen küresel yapıyı yakından takip ederek, tarihi, kültürel ve kardeşlik bağlarını her alanda güçlü tutması ve siyasi, ekonomik, kültürel, ticari, askeri ve sosyal alanlarda stratejik işbirliğini daha da ileriye taşıması hayati önemi haizdir.

TÜRKİYE VE KKTC'NİN KARSILIKLI ÖNEMİ

Coğrafi konumu itibarıyla Türkiye'nin güvenliğinde stratejik rolü olan Kıbrıs Adasının bulunduğu Doğu Akdeniz bölgesi, sadece Orta Doğu ve çevresindeki enerji kaynaklarını kontrol altında tutulabilme yönüyle değil Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının yakın bölgelerini ve buralardan gerçekleştirilecek enerji ve mal akışlarını da kontrol edebilme potansiyeli açısından göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konumda olup, bölgenin stratejik önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Bölge dışındaki ülkelerin ve uluslararası kuruluşların, bölgedeki ticari, ekonomik ve askeri varlığını giderek artırma çabaları Doğu Akdeniz'in tarihteki önemini halen koruduğunun kanıtıdır.

Doğu Akdeniz'in önemi bölgede yeni hidrokarbon rezervlerinin keşfedilmesiyle birlikte enerji bakımından da artmıştır. Bu keşifler, bölge ülkeleri arasında deniz yetki alanı ihtilafları ortaya çıkarmış, Yunanistan ve GKRY'nin tek yanlı eylemler ile Türkiye ve KKTC'nin haklarını gasp etmeye ve siyasi konjonktürden de istifadeyle Türk tarafını yok saymaya ve izole etmeye yönelik gerçeklikten kopuk, suni ittifaklar oluşturmaya çalışmaktadır. Bu gelişmeler, Türkiye ve KKTC'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan egemenlik yetkilerinin ve haklarının korunmasının ve enerji alanında yakın işbirliği yapmasının önemini bir kez daha ortaya koymuştur.

Bölgede ülkemiz ve KKTC açısından enerji arz güvenliğini ve çeşitliliğini sağlamada stratejik işbirliği eskisinden daha önemli hale gelmiştir. Petrolün, büyük oranda Ortadoğu başta olmak üzere belirli bölgelerde elde edilebiliyor olması ve ilgili ülkelere deniz yoluyla transferinin yarısına yakını Basra Körfezi ve Hürmüz Boğazı'ndan gerçekleşmesi, enerji güvenliği konusunda Doğu Akdeniz'in son derece hayati bir konumda olmasını beraberinde getirmektedir. Enerji kaynaklarına erişim ve bu kaynakların transfer güzergâhlarının güvenliği ülkelerin yapmış oldukları savunma planlarının temel stratejik noktalarının başında gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yakın işbirliğini devam ettirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Gelişen teknoloji ile derin deniz arama ve sondaj maliyetinin düşmesi ve uluslararası piyasada enerji fiyatlarının yükselmesi ile Doğu Akdeniz birçok uluslararası petrol şirketi açısından cazip bir faaliyet alanı haline gelmiştir.

GKRY'nin Adadaki tek meşru yönetmiş gibi bölge ülkeleriyle deniz sınırı anlaşmaları yapması ve hidrokarbon arama ve çıkarma faaliyetleri icra etmesi gayri hukuki ve gayri meşrudur. KKTC'nin ve Türkiye'nin haklarını yok sayan ve ihlal eden bu tek yanlı

eylemlere karşı, Türkiye ve KKTC'nin Doğu Akdeniz'deki haklarını korumak konusundaki kararlılıklarını ve bu alanda yakın işbirliğini güçlendirmesi büyük önem taşımaktadır.

Doğu Akdeniz'de bulunan hidrokarbon kaynaklarının bölge dışına naklinde en ekonomik ve stratejik seçeneğin pazar ve transit ülkesi olarak Türkiye olduğu ortadadır.

EastMed boru hattı projesinin ekonomik ve fiziki açıdan uygulanabilir olmamasının, ABD'nin projeye verdiği desteği çekmesinin ve Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte önemi daha da artan enerji arz ve iletim güvenliğinin Doğu Akdeniz'deki yansımaları dikkate alındığında Türkiye'nin 2020 Doğu Akdeniz Konferansı çağrısı ve KKTC'nin 2019 ve 2022 öncüleri çerçevesinde bölgede gerçek bir enerji işbirliğinin hayata geçirilmesine olan ihtiyaç daha da artmıştır.

Doğu Akdeniz'de enerji alanında, tüm bölge ülkelerinin menfaatine olacak, barış ve istikrara katkı sağlayacak gerçek bir işbirliği ancak Türkiye'nin ve KKTC'nin de içinde olacağı kapsayıcı projeler ile mümkündür.

Kıbrıs adası, 1571 yılından itibaren siyasi ve kültürel olarak Anadolu'nun parçası haline gelmiştir. Adada asli unsur olarak Kıbrıs Türklerinin varlığının muhafazası ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bekası Türkiye'nin vazgeçilmezidir.

Türkiye, bu anlayışla, ahdi ve tarihi yükümlülükleri çerçevesinde milli davası olan Kıbrıs'a sahip çıkmakta kararlı olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkının refahı, kendi ayakları üzerinde güvenle durabilmesi, kalkınması ve ekonomik gelişmesini hedefleyerek, en zor şartlarda dahi Türk Milletinin ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türkünü asla yalnız bırakmamayı ilke edinmiş ve yıllar boyunca bu çerçevede tüm alanlarda kaynaklarını Kıbrıs Türkü ile paylaşmıştır.

Bu bağlamda, Türkiye ile KKTC'nin vatandaşları ve yönetimleri ile birlikte tek vücut olarak hareket etmesi, ilişkilerini daha da kuvvetlendirmesi ve işbirliğini en üst seviyelere çıkarması iki ülkenin stratejik hedeflerine ulaşılmasında önem arz etmektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ ORTAK VİZYONU

Bu belge kapsamında ortak tarih, köken, kültür, dil, din ve manevi değerlerden kaynaklanan bağlarını her alanda daha da güçlendirmek ve sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlamak üzere, iki ülkenin savunma, güvenlik ve dış politika alanlarındaki işbirliğinin güçlenerek devamını öngören, KKTC'nin yer altı ve üstü doğal kaynaklarının yanı sıra finans ve insan kaynaklarının iki ülkenin menfaatleri doğrultusunda daha etkin kullanılmasını sağlayan, ülkenin teknik altyapısını iyileştiren, Türkiye ile KKTC arasındaki ticaret hacmini ve üretim imkânlarını artıran, KKTC içinde ve ikili ticarete TL kullanımını yaygınlaştıran ve KKTC'ye yardımların etkinlik ve verimlilik esasıyla sağlandığı stratejik bir işbirliği anlayışı ile hareket edilecektir.

İki ÷lke arasında, ekonomik ve sosyal kalkınma için daha ileri bir dayanışma, danışma ve işbirliğini arzu eden bir bakış açısının toplumlarının her katmanına yerleştirilmesi ile bölgesel ve küresel ölçekte bir bütün olarak aynı istikamette planlama yapılarak KKTC-Türkiye arasındaki ilişkinin daha da sağlamlaşması sağlanacaktır.

Bu amaçla, iki ÷lke yetkilileri KKTC'nin ve Türkiye'nin haklarını savunmayı birbirinden ayrı görmeyerek dinamik ve sürekli değişen bir yapı arz eden bölge ve dünya ekonomisini dikkate alarak, sektörel bakış açısıyla güçlendirilmiş bir eşgüdümle çalışacak, ekonomik, sosyal ve askeri tüm araçlar etkinlik, etkililik ve verimlilik temelinde kullanacaktır.

1. Taraflar Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin güvenliğinin** sağlanmasına yönelik faaliyetlere devam edeceğinin önemini belirtirler.
2. Taraflar **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iç güvenliği alanında** somut ve etkin ikili işbirlikleri yapacaklardır.
3. Taraflar, **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne** yapılan yardımlarda etkinlik, etkililik ve verimlilik esaslarını gözeterek, ortak izleme ve değerlendirme mekanizmalarını sürekli olarak geliştirecektir.
4. Taraflar, Türkiye'nin ve **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin enerji arz güvenliğinin** sağlanması ve her iki ülkede de temiz enerjiye erişimin artırılması konusundaki niyetlerini ortaya koymaktadırlar.
5. Taraflar **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti** sanayisinin rekabet gücünün geliştirilerek daha yüksek katma değerli üretim kapasitesinin oluşturulmasında gereken adımları atacaklardır.
6. Taraflar **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu maliyesinin** dış kaynak bağımlılığını azaltarak sağlam bir yapıya kavuşturulmasını sağlamaya dönük her türlü çabayı destekleyeceklerdir.
7. Taraflar **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki** kurumların **insan kaynağını ve teknik altyapısını** iyileştirmek için ortak faaliyetler gerçekleştireceklerdir.
8. Taraflar her alanda **ulusal istatistik sisteminin** güçlendirilmesi ve uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir, güncel ve zamanlı istatistik üretiminin gerçekleştirilmesine yönelik işbirliğini artıracaklardır.
9. Taraflar **turizm** alanında dünya ile entegrasyonun güçlendirilerek dünya turizm pazarında **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin** hak ettiği yere gelebilmesi için gerekli eylemleri hayata geçireceklerdir.
10. Taraflar okul öncesi, **ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim** alanlarında devam etmekte olan işbirliğinin geliştirilerek güçlendirilmesini desteklemektedirler.
11. Taraflar **yükseköğretim** kurum ve kuruluşları arasındaki mevcut işbirliğinin ve dayanışmanın güçlendirilerek yükseköğretimde niteliğin artırılması için gayretlerini birleştireceklerdir.
12. Taraflar iki ülke **gençlerinin ve sporcularının** dostluk, arkadaşlık, kardeşlik ve akrabalık duygularının güçlendirilmesi hususunda çalışmalar yapılmasını sağlayacaklardır.
13. Taraflar Türkiye'nin **sağlık** sisteminin oluşturulmasında elde edilen bilgi ve tecrübelerin **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti** tarafı ile paylaşarak her iki ülke sağlık sistemlerinin uyumlaştırılmasına yönelik işbirlikleri geliştirilecektir.
14. Taraflar **çevre, şehircilik ve iklim değişikliği** konularında daha önce başlatılan işbirliklerinin geliştirilmesini sağlayacaklardır.
15. Taraflar **ulaştırma** alanında Türkiye ile KKTC arasındaki bağlantıların artırılması ve bunun daimi tutulması için gerekli çalışmaların yapılmasını sağlayacaklardır.
16. Taraflar **tarım** ürünlerinin yurtiçi tüketim miktarlarını dikkate alarak toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması yoluyla sürdürülebilir tarımsal üretimin tesis edilmesini teşvik edeceklerdir.
17. Taraflar KKTC **bankacılık** sisteminin daha güçlü bir yapıya kavuşturulmasına ve sektörün daha etkin çalışmasına yönelik tedbirler alınmasına yönelik çabaları destekleyeceklerdir.

18. Taraflar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti işgücü piyasası ile sosyal güvenlik sisteminin güçlü sürdürülebilir ve şoklara dirençli hale getirilmesi için gerekli çalışmaları yapacaklardır.
19. Taraflar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde üretim, yatırım, istihdam, büyüme ve ihracat odaklı ekonomi modeli kurulmasına yönelik işbirliği yapacaktır.
20. Taraflar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu maliyesinde bütçe dengesinin sağlanması ve sürdürülebilir yapıya kavuşturulması, sağlıklı gelir kaynaklarının artırılması ile iç ve dış borçlanma politikalarına yönelik işbirliği yapacaktır.
21. Taraflar, e-Devlet ve dijital dönüşüm alanlarında bilgi ve deneyim paylaşımına devam edecek, daha önce başlatılan projelerin tamamlanması ve yeni projelerin geliştirilmesini sağlayacaktır.
22. Taraflar suç gelirlerinin aklanmasını önlenmesine yönelik gerekli adımların atılması hususunda işbirliği yapacaklardır.
23. Taraflar teşvik ve desteklerin izlenmesinde etkinlik sağlanmasına yönelik gerekli adımları atacaklardır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
1. KAMU YÖNETİMİ VE KAMU MALİYESİ POLİTİKALARI	1.1. KAMU MALİYESİ	<p>1 Mart 2023 tarihi itibarıyla mevcut KDV oranları eylemde yer alan kalemlerde %5 mutlak artış sağlanacak şekilde (Ör: Mevcut oran %10 ise bu oranın %15'e yükseltilmesi) güncellenecektir.</p> <p>1.1.1 300 metrekare üzerinde kapalı alana sahip yeni konut satışlarında</p> <p>1.1.2 ATV, UTV ve motorlu karavanlarda</p> <p>1.1.3 Spor tekneleri, yatlar, kotra ve diğer benzeri gezinti ve eğlence tekneleri, jet ski ve bu gibi motorlu su araçları ile tüm bunların aksam ve parçalarında</p> <p>1.1.4 Vergisiz satış veya ithalat bedeli 30.000 GBP karşılığı Türk Lirası üzerinde olan sıfır veya 2. el hususi otomobillerde</p> <p>1.1.5 Motor gücü 200 cc'nin üzerinde olan motosikletlerde</p>	Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB) Gelir İdaresi Başkanlığı	Maliye Bakanlığı	Mayıs 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		1.1.6 Motorlu araç, motorlu motorsuz deniz araçları kiralama hizmetlerinde (hava araçları hariç)			
	1.2. ŞANS OYUNLARI	Şans Oyunları Vergisi (Değişiklik) Yasası, Gelir Vergisi (Değişiklik) Yasası ve Şans Oyunları Hizmetleri Vergisi (Değişiklik) Yasa tasarılarının istikrarlı gelir artışı sağlayacak şekilde hazırlanarak yasallaşması sağlanacaktır. 1.2.1 Gelir vergisi yasasında değişiklik yapılarak casinolardan alınan gelir vergisinin %12 oranında artırılması sağlanacaktır. 1.2.2 Şans oyunları hizmetleri vergisi yasası tahtında casinolardan alınan verginin en az %12 oranında artırılması sağlanacaktır. 1.2.3 Şans oyunları hizmetleri vergisi oranının ise beyan edilen gider ve gelirlerin artırılmasını teminen %5'e düşürülmesi ve şans oyunları hizmetleri yasasında her ay masa ve makine sayısına göre ödenen vergiden az olmaması sağlanacaktır. 1.2.4 Şans oyunları yasasında şans oyunu salonu ruhsat ücretlerinin %47,5'i turizm maksathı, %47,5'i	HMB Gelir İdaresi Başkanlığı	Maliye Bakanlığı	Haziran 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		hazineye ve %5 Taşınmaz Mal Komisyonuna aktarımı yapılacaktır.			
	1.3. ELEKTRONİK ŞANS OYUNLARI	1.3.1 Elektronik şans oyunları sektörünün düzenlenmesi ve bu sektörden elde edilen gelirlerin artırılmasını teminen Elektronik Şans Oyunları Yasa tasarısının yasalâşarak yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	HMB Gelir İdaresi Başkanlığı	Maliye Bakanlığı	Haziran 2023
	1.4. BEYANNAMELER	1.4.1 Gelir ve Vergi Dairesi ile Sosyal Sigortalar Dairesine verilecek beyannameler tek tip hale getirilecektir. 1.4.2 Meslek gruplarına göre taban, maaş skalası belirlenecektir.	HMB Gelir İdaresi Başkanlığı	Maliye Bakanlığı	
	1.5 SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ	1.5.1 Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine yönelik gerekli adımların atılması hususunda işbirliği yapılacaktır. 1.5.2 Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Yasa tasarısının ivedilikle yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	HMB MASAK	Maliye Bakanlığı	Haziran 2023
	1.6 VERGİ MUAFİYETLERİ	1.6.1 Yükseköğretim Kurumları Mali Düzenleme Yasasında değişikliğe gidilerek yükseköğretim kurumlarına gelir, kurumlar, gümrük vergileri,	HMB Gelir İdaresi Başkanlığı	Maliye Bakanlığı (S)	Eylül 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		belediyelere ödenen vergiler, katma değer vergisi, çalışma izinleri, sağlık raporları gibi alınan her türlü vergi, resim, harç ve fonlarında belli bir ölçekten ve/veya yıldan sonra vergi muafiyeti uygulanmamasına yönelik düzenleme getirilmesi ile daimi bir muafiyet uygulamasının ortadan kaldırılması sağlanacaktır.		Milli Eğitim Bakanlığı	
	1.7 LİMANLAR	1.7.1 Yeni liman yatırımları ve mevcut limanların rehabilite edilerek daha verimli işletilmesi için önemli bir sermaye ve finansal kaynağın sağlanması ve aynı zamanda limanın rekabetçi bir yapıda işletilmesi gerçekleştirilecektir. 1.7.2 Gemikonağı Liman alanında yeni bir yük limanı yapılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	Başbakanlık, Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı (S)	Temmuz 2023
	1.8 TEŞVİKLER	1.8.1 Teşvik ve desteklerin izlenmesinde etkinlik sağlanmasına yönelik gerekli adımlar atılacaktır. 1.8.2 Teşvik ve desteklerin tek bir kurumdan izlenmesine yönelik elektronik bir izleme sistemi kurulacaktır.	Strateji ve Bütçe Başkanlığı	Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü (DPÖ)	Eylül 2023
	1.9 KALKINMA BANKASI	1.9.1 Kalkınma Bankasının Bankacılık Yasasına tabi tutulması sağlanacaktır. 1.9.2	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu	Başbakan Yardımcılığı Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı	Haziran 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		Kalkınma Bankasının yeniden organizasyonu ve kredi tahsilatlarının artırılmasına ilişkin yetkilerinin güçlendirilmesine yönelik mevzuat değişikliği yapılacaktır.			
	1.10 KIBRIS VAKIFLAR İDARESİ	<p>Kıbrıs Vakıflar İdaresi taşınmazlarından elde edilecek kira gelirlerinin artırılması sağlanacaktır.</p> <p>1.10.1 Bu kapsamda, Vakıflar İdaresine ait gayrimenkullerin yer aldığı bilgi sisteminin yeniden yapılandırılması ve bilgilerin güncellenecektir.</p> <p>1.10.2 İlgili mevzuat ve sözleşmelerde değişiklik yapılarak ticari amaçlı kiralanan taşınmazların kiralaları rayiç bedellere çekilecektir.</p> <p>1.10.3 Amacına uygun kullanılmayan ve boş bırakılan gayrimenkullere ilişkin sözleşmeler feshedilecektir.</p>	<p>Kültür ve Turizm Bakanlığı (Vakıflar Genel Müdürlüğü)</p>	<p>Başbakanlık</p>	<p>Haziran 2023</p>
	1.11 KAYIT DIŞILIĞIN AZALTILMASI	<p>1.11.1 Vergi denetimlerinin sıklaştırılması sağlanacaktır.</p> <p>1.11.2 Risk bazlı vergi denetimine yönelik elektronik sistemin kurulması ve uygulanması sağlanacaktır.</p>	<p>HMB Gelir İdaresi Başkanlığı</p>	<p>Maliye Bakanlığı</p>	<p>Haziran 2023</p>

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
	1.12 RAYIÇ BEDEL	1.12.1 Gayrimenkul alım-satım işlemlerinde satış bedelinin rayiç bedele uygunluğunun tespiti sağlanacaktır.	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı	Haziran 2023
	1.13 AKARYAKIT	1.13.1 Akaryakıt otomasyon sistemi kurulumu gerçekleştirilecektir.	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	Haziran 2023
2. KAMU YÖNETİMİ POLİTİKALARI	2.1 KAMU YÖNETİMİNDE ETKİNLİĞİ ARTIRILMASI	2.1.1 Sendikalar ve İş Yasa Tasarısının, Toplu Sözleşme Grev ve Referandum Yasası ile uyumlaştırılması ve Sendikaların mali açıdan düzenli olarak her yıl denetime tabi tutulmaları sağlanacaktır. 2.1.2 Sendikaların Genel kurul süreçlerine Sendikalar Mukayyitliğinin dâhil olması sağlanacaktır. 2.1.3 "Suç ve Cezalar" başlığı altındaki VI. Kısım güncellenmesi sağlanacaktır. 2.1.4 Sendika İşleri Amiri kadrosu ile Sendikalar Mukayyidi arasındaki kadro eksikliği ve yetki karmaşasının ortadan kaldırılması sağlanacaktır. 2.1.5 Toplu iş sözleşmelerinin süre bitiminden sonra otomatik olarak uzamayacak şekilde yeniden düzenlenmesi sağlanacaktır.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Haziran 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
3. YATIRIM ORTAMI	3.1 YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ	<p>KKTC yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik adımlar atılacaktır.</p> <p>3.1.1 OSB'lerde yatırım koşullarının belirlenmesi ve Türkiye'den gelen yatırımcılara dönük yatırım olanaklarının ve arsa tahsisi imkânlarının iyileştirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>3.1.2 Şirket kurma, yatırım yapmanın önündeki bürokratik süreçlerin azaltılması ve engellerin kaldırılması sağlanacaktır.</p> <p>3.1.3 KKTC'deki öncelikli sektörlere yönelik teşviklerin belirlenmesi sağlanacaktır.</p>	<p>Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (S), Ticaret Bakanlığı</p>	<p>Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (S) DPÖ, YAGA,</p>	Haziran 2023
	3.2. YATIRIM ORTAMINI İYİLEŞTİRME KOORDİNASYON KURULU	<p>Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulunu yeniden faaliyete geçmesine yönelik yasal altyapı oluşturulacaktır.</p> <p>3.2.1 Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu üyeleri belirlenecek ve konu ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanacaktır.</p>	<p>Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi</p>	<p>Devlet Planlama Örgütü (S), Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Yatırım Geliştirme Ajansı (YAGA)</p>	Haziran 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
	3.3 SERBEST BÖLGELER	3.3.1 Serbest Bölgelerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının yayımlanması sağlanacaktır. 3.3.2 Serbest Bölgede sunulacak hizmet ve teşviklerin belirlenmesi sağlanacaktır.	Ticaret Bakanlığı	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı (S), Devlet Planlama Örgütü, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Yatırım Geliştirme Ajansı (YAGA)	Eylül 2023
	3.4 ÖNCELİKLİ SEKTÖRLER	3.4.1 Yatırım ortamının iyileştirilmesi alanında öncelikli sektörlerin belirlenmesine ilişkin YAGA'nın yasası uyarınca sektör hedefleme çalışmasının yapılması sağlanacaktır.	Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi	Yatırım Geliştirme Ajansı	Haziran 2023
	3.5 SANAYİ	3.5.1 KKTC'de KOBİ'lerin desteklenmesi ve geliştirilmesi, KOBİ destek başvurularının çevrimiçi platform üzerinden yapılması sağlanacaktır. 3.5.2 Girdi ve ara malı üretiminde yerlilik unsurlarının artırılmasına yönelik politikalar uygulanacaktır. 3.5.3	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Yatırım Geliştirme Ajansı (YAGA) (S), Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Kıbrıs Türk Sanayi Odası	Ağustos 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		Coğrafi işaret başvurularının hazırlık ve tescil süreçlerinde Kıbrıs Türk Sanayi Odasına destek sağlanacaktır.			
	3.6 İHRACAT	<p>KKTC ihracatının artırılmasına yönelik eylemlerin hayata geçirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>3.6.1. E-Ticaret'e yönelik yasal düzenlemelerin yapılması sağlanacaktır.</p> <p>3.6.2. Kargo Taşımacılığı Yasa Tasarısının ivedilikle yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.</p> <p>3.6.3 İhracat odaklı büyüme planının hazırlanması sağlanacaktır.</p> <p>3.6.4 Teknoparklar ve teknoloji merkezleri için yatırım ikliminin ve teknoloji girişimciliğinin ikliminin iyileştirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>3.6.5 İhracatçıya uzun vadeli faiz destekli kredi verilmesi sağlanacaktır.</p> <p>3.6.6</p>	Ticaret Bakanlığı	<p>Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (S)</p> <p>Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı</p> <p>Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</p> <p>Kıbrıs Türk Ticaret Odası Kadın Girişimciler Komitesi</p>	Haziran 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		Kadın kooperatiflerinin teşvik edilmesi, yaygınlaştırılması, ulusal ve yurtdışı pazarlara erişimlerinin kolaylaştırılması sağlanacaktır.			
	3.7 AR-GE	3.7.1 AR-GE projelerinin TÜBİTAK tarafından desteklenmesi sağlanacaktır.	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı- TÜBİTAK	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	Eylül 2023
	3.8 ENERJİ VERİMLİLİĞİ	3.8.1 Enerji Verimliliği Yasa Tasarısının hazırlanması ve yürürlüğe konulması sağlanacaktır. Bu kapsamda, başta hane halkı ve kamu sektörü olmak üzere tasarruflu elektrik sarfiyatında tasarrufa imkân verecek tedbir ve teşvikleri içeren yasal düzenleme yapılacaktır.	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	Haziran 2023
4. EĞİTİM	4.1. EĞİTİMİN GÜÇLENDİRİLMESİ	4.1.1 Öğretmenler Yasası başta olmak üzere ilgili mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılarak akredite yükseköğretim kurumlarından da öğretmenlik mesleğine katılımcı ve rekabetçi bir yapı ile giriş sağlanacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı	Mayıs 2023
	4.2 MESLEKİ TEKNİK EĞİTİM, ÖZEL EĞİTİM VE HAYAT BOYU ÖĞRENME	Mesleki teknik eğitim, özel eğitim ve hayat boyu öğrenme imkanlarının artırılması kapsamında; 4.2.1 Mesleki teknik eğitim teşvik edilecek ve erişimi kolaylaştırılacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı	Ağustos 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>4.2.2 Özel eğitim imkânları artırılarak geliştirilecektir.</p> <p>4.2.3 Hayat boyu öğrenme imkânları artırılarak geliştirilecektir.</p>			
	4.3 YÜKSEKÖĞRETİM	<p>Yükseköğretimde nitelik ve erişilebilirlik artırılacaktır.</p> <p>4.3.1 Yükseköğretim kurumlarının Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından akreditasyonunun sağlanmasına yönelik çalışmalar artırılacaktır.</p> <p>4.3.2 Ortak diploma programları teşvik edilecektir.</p> <p>4.3.3 Yurt kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.</p>	YÖK, Gençlik ve Spor Bakanlığı	YÖDAK	Haziran 2023
5. DİJİTAL DÖNÜŞÜM	5.1. DİJİTAL DÖNÜŞÜM	<p>5.1.1 e-Devlet kapsamında sunulan hizmetlerin, kağıt ortamından çıkarılarak, kamu kurumları tarafından tamamen dijital ortamda yürütülmesi sağlanacaktır.</p>	Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi	Başbakanlık	Temmuz 2023
	5.2 e-DEVLET	<p>e-Devlet Projesi kapsamında ihtiyaç duyulan mevzuat değişiklikleri yapılacaktır.</p> <p>5.2.1</p>	Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (S), İçişleri Bakanlığı.	Başbakanlık (S) İçişleri Bakanlığı,	Haziran 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>Belediyeler ve muhtarlar yasası güncellenerek, belediyelere MAKS kullanımı ve verilerin güncel tutulması zorunluluğu getirilecektir.</p> <p>5.2.2 Vatandaşa adres beyan zorunluluğu getirilecektir.</p> <p>5.2.3 Mevcut yasalar yürürlüğe konulan e-Tüzel sistemi ile uyumlu hale getirilecektir.</p> <p>5.2.4 e-Sağlık sistemine uyumlu olarak hazırlanan Yasa Tasarıları düzenlenerek yürürlüğe konulacaktır.</p> <p>5.2.5 Cumhuriyet Meclisi gündeminde bulunan Dijital Dönüşüm ve Elektronik Devlet İdaresi Yasa Tasarısının yasallaşması sağlanacaktır.</p>	<p>Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı,</p> <p>Sağlık Bakanlığı,</p> <p>Ticaret Bakanlığı</p>	<p>Ekonomi ve Enerji Bakanlığı,</p> <p>Sağlık Bakanlığı</p>	
6. TARIM	6.1 TARIMSAL DESTEKLER	<p>Tarımsal destekler; gerçek üreticiyi, gıda arz güvenliğini, kırsal kalkınma ve turizm sektörünün ihtiyaçları dikkate alınarak yeniden planlanacaktır.</p> <p>6.1.1 “Tarımsal İşletme ve Üreticilerin Kaydı ve Üretim Desteklenmesi Yasası” ve “Tarımsal Üreticilerin Kayıtlarının Tutulması ve Tarımsal Üreticilerin Desteklenmesi Tüzüğü”nde gerekli değişiklikler yapılacaktır.</p>	<p>Tarım ve Orman Bakanlığı</p>	<p>Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı</p>	<p>Haziran 2023</p>
7. KAMU YÖNETİMİ	7.1. KAMU PERSONELİ	<p>Kamu Personel yapısında kaynak israfını önlemek için teşkilat, kadro yapısı ile görev</p>	<p>Cumhurbaşkanlığı Personel Prensipleri Genel Müdürlüğü</p>	<p>Başbakanlık Personel Dairesi</p>	<p>Eylül 2023</p>

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>tanımları değişen koşullara uyum sağlayabilecek şekilde yeniden düzenlenecektir.</p> <p>7.1.1 Atanmada aranacak nitelikler liyakate dayalı olarak yeniden düzenlenecektir.</p> <p>7.1.2 Personel politikalarının belirlenmesinde etkinliğin artırılması amacıyla kamu iktisadi teşebbüsleri ve belediyeler de dâhil tüm personel sayısına ilişkin niteliksel ve niceliksel veriler merkezi olarak takip edilecektir.</p> <p>7.1.3 KKTC'de yürütülen "Kamu Yönetim Sistemi Projesi" kapsamında yer alan; "Devlet Teşkilatı Sistemi" ve "Kamu Personel Yönetim Sistemi" çalışmalarına Türkiye Cumhuriyeti Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğüne teknik destek sağlanacaktır.</p>			
8. YEREL YÖNETİMLER	8.1 YEREL YÖNETİMLER	<p>8.1.1 Yerel yönetimler master planı hazırlanacaktır.</p> <p>8.1.2 e-Belediye bilgi sistemi merkezi bir yapıda kurulacaktır.</p> <p>8.1.3 Kardeş şehirlere ilişkin çalışmaların yapılması ve kardeş şehirlerin sayısının artırılarak bu çerçevede belediyelerin idari ve mali kapasitelerinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.</p>	<p>Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (S)</p> <p>İçişleri Bakanlığı</p> <p>Türkiye Belediyeler Birliği</p>	<p>İçişleri Bakanlığı (S)</p> <p>Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği</p>	<p>Aralık 2023</p>

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>8.1.4 Atık yönetiminin incelenmesi ve iyi uygulama örneklerinin hayata geçirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>8.1.5 KKTC'de imar planları ve imar planı hazırlıklarına ilişkin bir değerlendirme ve tavsiye raporunun hazırlanması sağlanacaktır</p> <p>8.1.6 Toplu taşıma sistemi üzerine çalışma yapılacak, eksikliklerin belirlenmesi ve yetki karmaşasının giderilmesine yönelik mevzuat çalışması yapılacaktır.</p> <p>8.1.7 Belediye teşebbüslerine ilişkin mevcut durum analizi yapılacak ve mevzuat tasarısı hazırlanacaktır.</p> <p>8.1.8 Belediye personelinin teknik kapasitesini artırmaya yönelik eğitim modülünün düzenlenmesi ve hizmete açılması sağlanacaktır.</p> <p>8.1.9 Yerel Yönetimlerin borçlanmaları Borç Yönetim Komitesi altında merkezi olarak gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.</p>	İlbank A.Ş.		
9. ULAŞIM	9.1. ULAŞIM HİZMETLERİ	<p>Araç muayene istasyonlarının yatırım ihtiyacının karşılanması sağlanacaktır.</p> <p>9.1.1</p>	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı (S) Maliye Bakanlığı	Haziran 2023

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		<p>KKTC Sınırları İçerisinde Motorlu Kara Araçları Muayene İstasyonları Kurulması ve İşletilmesi, Karayolu Ulaşım Sisteminin Geliştirilmesi ve Kara Trafik Güvenliğine Katkı Sağlanmasına Yönelik Projelerin Yürütülmesi Hakkında Protokol yürürlüğe girecektir.</p> <p>9.1.2 Araç muayene istasyonlarının yatırım ihtiyacının karşılanmasına yönelik her iki ülke mevzuatı uyumlu hale getirilecektir.</p>			
10. VERİ ÜRETİMİ	10.1. İSTATİSTİK ÜRETİMİ	<p>10.1.1 KKTC'de istatistik üretme kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.</p> <p>10.1.2 Turizm İstatistik Sisteminin sektörle ilgili her türlü raporlama ihtiyacına cevap verecek şekilde güncellenmesi sağlanacaktır.</p>	<p>TÜİK (S) Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>	<p>KKTC İstatistik Kurumu (S), Başbakan Yardımcılığı Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı</p>	<p>Haziran 2023</p>
11. TURİZM	11.1 TURİZM	<p>11.1.1 Turizmde markalaşma ve ürün geliştirme çalışmaları tamamlanacaktır.</p>	<p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>	<p>Başbakan Yardımcılığı Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı</p>	<p>Haziran 2023</p>
	11.2. MÜZE VE ÖREN YERLERİ	<p>11.2.1 Müze ve Ören yerlerinin modern işletmecilik tekniklerine uygun yönetilmesi için gereken stratejik tasarımın yapılması ve gereken yasal altyapının oluşturulması, kamu-özel sektör işbirliklerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.</p>	<p>Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>	<p>Başbakan Yardımcılığı Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı</p>	<p>Haziran 2023</p>

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		11.2.2 Müze ve Ören yerlerinin hafta sonları da hizmet vermesi sağlanacaktır.			

(S) Koordinasyondan sorumlu kurum.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2023 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İCMAL)**

TL

AÇIKLAMALAR	2022 YILINDAN DEVREDEDEN				2023			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TAHAKKUK EDEN GERİ DÖNÜŞ*	
	AÇIK AVANS	NAKİT	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
HİBE	7.074.586,91	39.306.852,96	790.000.000,00	60.499.061,95	896.880.501,82	5.453.785.717,03	49.333.781,15	6.400.000.000,00
Savunma Ödenekleri	7.023.899,91	732.930,62	0,00	42.243.169,47	50.000.000,00	2.250.000.000,00	0,00	2.300.000.000,00
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	50.687,00	38.551.004,37	790.000.000,00	18.178.810,45	846.780.501,82	3.003.785.717,03	49.333.781,15	3.899.900.000,00
Faaliyet Ödenekleri	0,00	22.917,97	0,00	77.082,03	100.000,00	200.000.000,00	0,00	200.100.000,00
KREDİ	0,00	3.415.676,10	0,00	600.000.000,00	603.415.676,10	2.496.584.323,90	0,00	3.100.000.000,00
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	600.000.000,00	600.000.000,00	1.000.000.000,00	0,00	1.600.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	3.415.676,10	0,00	0,00	3.415.676,10	196.584.323,90	0,00	200.000.000,00
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.300.000.000,00	0,00	1.300.000.000,00
TOPLAM	7.074.586,91	42.722.529,06	790.000.000,00	660.499.061,95	1.500.296.177,92	7.950.370.040,93	49.333.781,15	9.500.000.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2022 yılından devreden 49.333.781,15-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 30 Aralık 2022 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneği olan 3.003.785.717,03-TL'ye ilave edilmiştir.

İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI USUL VE ESASLARI

Amaç ve Kapsam

Madde 1 – (1) Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iktisadi, idari, mali ve sosyal kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla aşağıda belirtilen politika alanlarındaki kredi ve hibe nitelikli yardımları uygulamak hususunda mutabık kalınmıştır:

- a) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu bünyesindeki kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi,
- b) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi,
- c) Savunma sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması,
- d) Ekonomi, sanayi ve ticaretin geliştirilmesi,
- e) Çevre, kültür ve turizmin korunması ve geliştirilmesi,
- f) Sivil toplumun desteklenmesi,
- g) İstihdam, sağlık, sosyal politikalar, eğitim, yükseköğretim ve insan kaynaklarının geliştirilmesi,
- h) Ulaştırma ve enerji altyapısının geliştirilmesi,
- ı) Tarım ve kırsal kalkınmanın geliştirilmesi,
- j) İstatistik, bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi.

(2) 2023 yılında Türkiye Cumhuriyeti tarafından ayrılan hibe ve kredi nitelikli kaynakların dağılımı ve kullanımı işbu Usul ve Esaslara göre yapılır.

(3) Taraflar uygulamayı kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri alır.

Dayanak

Madde 2 – (1) İşbu Usul ve Esaslar;

a) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasına ve Türkiye Cumhuriyeti 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a), (c) ve (d) bendlerine dayanmaktadır.

Tanımlar

Madde 3 – (1) Bu Usul ve Esasların amaçlarına uygun olarak:

- a) Altyapı ve Reel Sektör için Mali İşbirliği Aracı (ARMA) Projeleri, Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve proje olarak onaylanan iş ve eylemlerini,
- b) Ankara Kaynaklı Projeler, Türkiye Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerli olacak, hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,
- c) Anlaşma, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği;

emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartlarını belirleyen 2023 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasını,

- d) Bütçe açığına katkı, Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi için kredi nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,
- e) Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planı, Anlaşma'nın ekinde yer alan ve mali işbirliğine esas teşkil edecek olan reform eylemleri bütünüdür,
- f) Faaliyetler Detay Listesi, işbu usul ve esasların eki (Ek-4.1.4) olacak şekilde yıllık olarak finanse edilecek tüm Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlık faaliyetlerinin detaylandırıldığı belgeleri,
- g) Faaliyetler, Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve faaliyet olarak onaylanan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlıklarının iş ve eylemlerini,
- h) Hibe nitelikli yardımlar, Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine hibe olarak verilmek üzere öngörülmuş destekleri,
- i) Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçisinin başkanlığındaki proje ve faaliyetlerden sorumlu Ofisi,
- j) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü, 2019/13 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında Cumhurbaşkanınca görevlendirilen makam bünyesinde oluşturulan Koordinatörlüğü,
- k) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti bünyesinde mali yardımın programlanması ve uygulamasının takibine ilişkin Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında oluşturulan heyeti,
- l) Kredi nitelikli yardımlar, Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine kredi olarak verilmek üzere öngörülmuş destekleri,
- m) Lefkoşa Kaynaklı projeler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarının gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti mevzuatı geçerli olacak, hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,
- n) Mali İşbirliği, Anlaşma kapsamında sağlanacak teknik, idari ve hukuki destekler ile hibe ve kredi nitelikli yardımları,
- o) Mali yıl, söz konusu yıl için 1 Ocak'tan 31 Aralık'a kadar olan süreyi,
- p) Projeler Detay Listesi, işbu usul ve esasların eki (Ek-4.1.3) olacak şekilde yıllık olarak finanse edilecek tüm projelerin detaylandırıldığı belgeleri,
- r) Savunma ödemeleri, Anlaşma kapsamında Savunma Sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması için hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,

- s) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti, iktisadi ve mali işbirliğinin uygulanması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı onayı ile Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı Bakan Yardımcısı başkanlığında oluşturulan heyeti,
- 1) Uygulama Birimleri, projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerinden sorumlu olan Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarını

ifade eder.

Mali İşbirliğine İlişkin Yapı

Madde 4 – (1) İşbirliği aşağıda belirtilen kurumsal yapı ile uygulanır:

- (a) Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- (b) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü
- (c) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- (d) KEİ Ofisi
- (e) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- (f) Uygulama Birimleri

Mali İşbirliğine İlişkin Genel İlkeler

Madde 5 – (1) Anlaşma kapsamında gerçekleştirilecek mali işbirliği aşağıdaki ilkeler ile uyumlu olacak şekilde yapılır:

- a) Mali işbirliği kapsamında yürütülecek proje ve faaliyetler ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen bütçe usullerine uygun bir biçimde yapılır.
  - b) Tespit edilen ihtiyaçlar, işbu Usul ve Esasların 1. maddesinde belirtilen politika alanları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin idari, mali ve teknik kapasitesi ile uyumlu olur.
  - c) Taraflarca mali işbirliğinin programlanması ve uygulamasının sahiplenilmesi önemle teşvik edilir ve yeterli düzeyde görünürlüğü sağlanır.
- (2) Mali işbirliğinin sağlanması, işbu Usul ve Esaslar ile Anlaşmadan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlıdır.
- (3) ARMA projeleri, belirli süre içerisinde ulaşılabilecek hedefleri ve gerçekleştirilecek işleri/işlemleri net olarak içerecek şekilde uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle planlanır. Elde edilen sonuçlar belirli, ölçülebilir, gerçekçi ve zamana bağlı göstergelerle değerlendirilir.
- (4) Ankara Kaynaklı olarak gösterilen projelerden Türkiye Cumhuriyeti kurumlarının gerçekleştirilecek olanların ihalesi ve ödemeleri Türkiye’de yapılacak olup, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerlidir. Ankara Kaynaklı olarak gösterilen projelerin ihalelerine Türkiye Cumhuriyeti mevzuatının izin verdiği durumlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti menşeli isteklilerin de katılmasına imkân tanınır.
- (5) Lefkoşa Kaynaklı olarak gösterilen projeler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür.

Mali İşbirliğinin Programlanması

Madde 6 - (1) Mali işbirliğinin programlanması: Hükümetler arasında ortaklaşa yapılır.

Bütçe ve Harcamaya İlişkin Genel Esaslar

Madde 7 - (1) Mali işbirliği yönetiminde sürdürülebilir mali yönetim ve şeffaflık ilkeleri gözetilir ve işbirliğinin görünürlüğü temin edilir.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, proje ve faaliyetlerin amaçlanan faydalara ulaşmasını sağlamak amacıyla:

- (a) Etkin bir kontrol sistemi tesis edip işleyişinin devamlılığını sağlar,
- (b) Projeler için iş yükünün gerektirdiği nitelik ve nicelikte insan kaynağı tahsis eder ve kurumlarında proje yönetim yapılmasını tesis eder,
- (c) Tahakkuk eden harcamaların ve ödemelerin açıkça ayrı tutulduğu, zamanında ve düzenli bir şekilde görülebileceği, doğru, eksiksiz ve güvenilir bilgi sağlayan bir muhasebe sistemi kullanır.

(3) Ödemeler ilgili dönem için tahsis edilen kaynakla sınırlı olacak şekilde yapılır. Ödemeler, ara ödemeler ve/veya nihai bakiyenin ödenmesi şeklinde yapılır. İş avansı verilmesi gereken durumlarda süreç aynı şekilde işletilir.

(4) 2023 yılında Türkiye Cumhuriyeti kaynaklarından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne sağlanacak olan toplam yardımlar Ek-3 sayılı tabloda, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak olan hibeler Ek-4.1.1'de, krediler ise Ek-4.2.1 sayılı tablolarda gösterilmiştir.

(5) Yatırım ve reel sektöre ilişkin kaynağın projelere göre dağıtımını Ek-4.1.3'de ve faaliyetlere göre dağılımını Ek-4.1.4 sayılı tablolarda gösterilmiştir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne hibe edilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden mevcut kredi ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(7) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kredi olarak verilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden hibe ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(8) Diğer yardım tertiplerinden Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararıyla belirlenen kaynakların mevcut veya yeni açılacak yatırım projelerine tahsisi, Ankara Kaynaklı projeler arasında yapılacak ödenek aktarmaları, Ankara Kaynaklı projeler ile ARMA Projeler ve Faaliyetler arasında yapılacak ödenek aktarmaları ve Ankara Kaynaklı veya ARMA Projeler ve Faaliyetlerden yeni açılacak Projelere/Faaliyetlere yapılacak ödenek aktarmaları; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilerek KEİ Ofisinin teklifi, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin kararı ve Kıbrıs İşlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının Onayı ile gerçekleştirilir.

(9) ARMA projeleri arasında yıl içerisinde ihtiyaç duyulacak ödeneği aktarmaya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek suretiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(10) Faaliyetler arasında yıl içinde proje ve/veya faaliyet ihtiyaç duyulacak ödenek aktarmaya yeni faaliyet eklemeye Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek suretiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(11) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kullanılacak olan hibeler, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği hesabına nakit olarak aktarılır. KEİ Ofisi, nakit yönetimini sağlamak amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin bir sonraki kararında gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak kaydıyla alt hesaplar arasında aktarma yapabilir.

(12) ARMA Projeleri ve Faaliyetler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür. ARMA Projeleri ve Faaliyetler için KEİ Ofisinden uygunluk ve ödenek blokesi talebinde bulunulur, bunlardan uygun görülen bloke tutarları, ilgili idarelere Bütçe Dairesinin bağlı olduğu Bakanlıkça verilir.

(13) ARMA Projeleri ve Faaliyetler gerçekleştiğinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamlarınca düzenlenecek harcama belgesi (hakediş) KEİ Ofisi sorumlu Uzman Müşaviri tarafından incelendikten sonra, uygun görülenler Hazine ve Muhasebe Dairesine, uygun görülmeyenler yazıyla ilgili idareye gönderilir. Yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yatırım Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek belli periyotlar dahilinde aktarılır. Uygun görülerek Hazine ve Muhasebe Dairesine gönderilen harcama belgeleri Hazine ve Muhasebe Dairesi tarafından en geç 10 iş günü içerisinde ince lenerek Ödeme Listesi oluşturulur. KEİ Ofisinin uygunluğunu alan söz konusu Ödeme Listesindeki tutarlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabından ödenir. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir.

(14) Yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için yeterli kaynak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Reel Sektör Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Hesabına Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliğinin onayıyla aktarılır. Reel sektör projelerinin ödenek, aktarma, avans ve harcama işlemleri bu Usul ve Esasların yatırım projeleri için belirlenmiş usullerine göre yapılır.

(15) Finansman kaynağına bakılmaksızın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçesinden reel sektörün desteklenmesi amacıyla oluşturulan program kredi ve hibeleri için KEİ Ofisinin uygun görüşü alınır.

(16) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda Reel Sektörün Desteklenmesi veya Altyapı Projeleri için kullanılan kredi veya hibe tutarlarından geri dönen taksit, iade, faiz vb. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki Reel Sektörün Desteklenmesi geri dönüş hesaplarında toplanır ve Reel Sektörün Desteklenmesi alanına tahsis edilen kaynaklara eklenerek bu maddeye göre kullanılır.

(17) Savunma ödemelerinin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Savunma Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Savunma Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek aktarılır ve ödemeler bu hesaptan yapılır. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir. Savunma ödeneklerinin alt kalemleri arasında yapılacak aktarmalar KEİ Ofisi tarafından sonuçlandırılır.

(18) Kredi nitelikli kaynaklar, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından bildirilecek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdindeki ilgili hesaba nakit olarak aktarılır. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararında kredinin kullanım yeri ve/veya amacı ayrıca belirtilir.

(19) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda Mali Sektörün Desteklenmesi amacıyla sağlanan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesi üzerinden bankaların ve Personel Yardımlaşma Kooperatifinin (PEYAK) tasfiyesi için kullanılan kaynaklardan, tasfiyeyi sağlayan idarelerce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesine geri ödenen tutarlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki "Mali Sektör Geri Dönüş" hesabında toplanır. Bu hesapta toplanan tutarlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından ve bankalardan 31/12/2001 tarihine kadar almış olduğu Hazine garantili KİT Borçları dahil olmak üzere borçların geri ödemelerinde ve reformların finansmanında kullanılmak amacıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının teklifi ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti'nin kararıyla, KEİ Ofisi tarafından serbest bırakılmak suretiyle kullanılır.

(20) Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için 2023 yılında tahsis edilen tutar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin nakit durumu dikkate alınarak dönemler halinde kullanılır.

(21) Cari bütçenin takibinde ise aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması'nın III/4 maddesi uyarınca her ay hazırlanacak raporlarda; 2023 yılında tüm kamu kurumlarında (Merkezi Yönetim, KİT, Fon, Döner Sermaye, Belediye vb. dahil) mevcut çalışan, işe alınan ve işten ayrılan personel sayıları ile her ne ad altında olursa olsun yapılan düzenli ödemelere (emekli, sosyal yardım, burs, özürflü vb.) ilişkin gelişmelere ayrıntılı olarak yer verilir. Ayrıca yeni personel istihdamı için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığınca verilen izinler de rapora dahil edilir.

b) Ay sonu bütçe gerçekleştirmeleri ile cari ayın bütçe gelir-gider tahmin özeti her ayın yedisine kadar KEİ Ofisi'ne iletilecektir.

(22) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin veya KEİ Ofisi'nin lüzum görmesi ve teklifi üzerine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geçici olarak görevlendirilen Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşları personeline ödenecek geçici görev yolluğu, kira desteği, koordinatörlük tazminatı, ek ders ücreti gibi ek ödemelerin oran ve tutarları ile ödeme usul ve esasları Kıbrıs İşlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının Onayı ile belirlenir ve Lefkoşa Kaynaklı ilgili harcama kaleminden ödenir.

(23) Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşlarının iki ülke arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmaları ile protokoller gereği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde proje yapmasının öngörülmesi halinde, ilgili kurum ve kuruluşun projesini, projeleri için belirlenmiş olan uygulamalardan birine göre gerçekleştirmesini teminen, kurumun talebine istinaden kullanılacak kaynak, Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bilgi verilmek suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılan yardımlarla ilgili tertibe aktarılır veya eklenir.

(24) Türkiye Cumhuriyeti tarafından hibe amaçlı ayrılan kaynakların Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği banka hesabında oluşan faiz gelirleri Reel Sektör Geri Dönüş Hesabına aktarılır ve işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde kullanılır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin harcaması amacıyla hazırlanan kaynaklar için oluşturulan ihtiyat hesaplarında oluşacak faiz gelirleri ise beirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yardımların yönetim giderlerinde kullanılır.

(25) Ankara Kaynaklı projeler için tahsis edilen kaynaklar, Türkiye Cumhuriyeti 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a) bendi çerçevesinde; projeyi gerçekleştirecek idarenin genel bütçe kapsamındaki kamu idaresi olması halinde Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca ödenek aktarması suretiyle, bunların dışında bir idare olması halinde Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.

(26) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üniversiteleri, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlere cari ve yatırım giderleri kapsamında kendi bütçelerinden kaynak aktarabilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki eğitim kampüsü ve akademik birimlerine ilişkin olarak yükseköğretim kurumları bütçelerinde tefrik edilen ödenekler, bütçelendiği tertiplerden tahakkuka bağlanarak ilgili kampüs ve akademik birim hesabına aktarılacak suretiyle kullanılır.

(27) Önceki yıllarda tahakkuk edip ödenemeyen Ankara Kaynaklı projelerin hak edişleri işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde ödenir.

(28) İşbu maddeyle ilgili öngörülemeyen durumların çözümünde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı yetkilidir.

Bilgilendirme ve Görünürlük

Madde 8 – (1) Görünürlük ve iletişim faaliyetleri, projelerin varlığının ve katma değerinin bilinirliğini sağlamak suretiyle projeler ve Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti işbirliğine yönelik genel kamuoyu bilincini desteğini güçlendirmeyi, ilgili hedef kitlelere yönelik projelerin etkinliğinin sağlanmasını ve etkilerinin sürdürülebilirliğini amaçlar.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, mali işbirliği kapsamında yürütülen Proje ve Faaliyetler hakkında kamuoyuna bilgilendirme yapar ve görünürlüğü sağlar.

İzleme ve Raporlama Faaliyetleri

Madde 9 – (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetince görevlendirilen İzleme Ekpleri proje faaliyetlerine ilişkin yerinde kontrol ve izleme faaliyetleri yapar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti bu izleme faaliyetleri neticesinde uygulamaya ilişkin altı aylık ilerleme raporları hazırlar ve KEİ Ofisi'ne iletir.

(2) KEİ Ofisi gerektiğinde proje faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir. KEİ Ofisi bu kapsamda gerektiğinde teknik hizmet desteği alabilir.

(3) KEİ Ofisi izleme faaliyetleri sonucunda oluşan izleme raporları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından sunulan altı aylık ilerleme raporları doğrultusunda oluşturulacak KEİ Ofisi değerlendirme raporu Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti'ne iletir.

(4) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin yetkilendireceği Türkiye Cumhuriyeti kurum ve kuruluşları, proje faaliyetlerinin uygunluk değerlendirmesi amacıyla; proje ara ve nihai

çıktılarının kontrolü ve proje sürecinin izlenmesi için yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir.

(5) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti projelerin son ödemelerini takip eden 5 yıl içerisinde kaynakların etkin kullanımı ve projelerin sürdürülebilirliğine ilişkin değerlendirme yapmak amacıyla KEİ Ofisinden veya ilgili kurumlardan oluşan izleme heyetlerinden izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirmesini isteyebilir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti mali yılsonunu izleyen Şubat ayının sonuna kadar ilgili döneme ait yıllık genel raporunu Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere KEİ Ofisi'ne iletir. Bu raporun içeriğinde:

- Gerçekleştirilen işlemlerin mali işbirliğinin amaçlarına uygunluğu,
- Mali işbirliği için istenen koşulların karşılanmasında ve sürdürülebilirliğin temininde karşılaşılan sorunlar, alınan/planlanan tedbirler,
- Hedef ve göstergelere ilişkin bilgiler,
- Temel başarıların bir özeti,
- Harcamaların tutarları ve nitelikleri,
- Gelecek döneme ilişkin risk değerlendirmeleri ve
- Düzeltilici/ek eylemlere ilişkin öneriler

yer alır.

Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Hükümler

Madde 10 – (1) Tüm Uygulama Birimleri yeterince detaylandırılmış bir denetim izi sağlamak için ilgili bütün bilgilerin hazır bulunmasını temin eder. Bu bilgiler, ödeme taleplerinin onaylanması, ilişkili taleplerin muhasebesinin tutulması ve ödenmesi, teminatlar ve borçlar ile ilgili işlemlere dair belgeye dayalı kanıtları içerir.

(2) Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak projelerin uygunluğu, etkinliği ve sürdürülebilirliğine yönelik ölçme ve değerlendirme yetkisi Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcılığı uhdesindedir.

(3) Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcılığı bu yetkiyi Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve KEİ Ofisi aracılığıyla yürütür.

(4) Bu çerçevede Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü:

- Mali yardıma ilişkin kamu kurumları arasında eşgüdümü sağlar.
- İşbu Usul ve Esaslarda yer alan işleyişin aksamadan devam etmesi ve programların uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli tüm adımların atılması sağlar.
- Kalite yönetimi yaklaşımı ile programlama aşamasından, raporlama, izleme ve değerlendirme aşamalarına kadar tüm adımları kontrol eder ve hedeflerin program ve projelerde uygun bir şekilde ele alınması ve yapılan işlemlerin uygunluğu kapsamında:

(i) Sistemde herhangi bir iyileştirme gerekliliği varsa bunu saptar ve iyileştirmelerin vaktinde uygulanmasını sağlar.

(ii) Sonuç odaklı izleme yaklaşımı ile proje ve program düzeyinde hedeflere ulaşılmasını sağlamak ve kaynakların etkin kullanımını temin etmek amacıyla devam eden ya da tamamlanmış projelere izleme misyonları gerçekleştirilmesini sağlar.

(5) KEİ Ofisi bu Usul ve Esaslarda yer alan işleyişi ve sürece ilişkin takvimi yakından takip eder, tüm çıktılarının zamanında üretilmesi için gerekli aksiyonları alır ve herhangi bir problem, aksama veya gecikme yaşanması durumunda Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğünü ivedilikle bilgilendirir.

(6) Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin kapsamı aşağıdaki gibidir:

- a) Uygulama Birimleri tarafından yapılan ihale ve sözleşmelerin kontrolü,
- b) Mali yönetim dâhil olmak üzere sözleşmelerin uygulaması ve yürütülen faaliyetlerin kontrolleri,
- c) Yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişine ilişkin gözetim.

(7) Bu kapsamdaki ziyaretler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafına bildirimde bulunmak suretiyle gerçekleştirir.

(8) Elde edilen bulgular Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcılığına sunulur. Bu bulgular izleyen programlama ve uygulama döngüsünde ve ayrıca kaynak tahsisine yönelik kararlarda dikkate alınır.

(9) Uygulama Birimleri, elektronik ortama aktarılmış veriler dâhil olmak üzere talep edilen tüm bilgi ve belgeleri temin eder ve çalışmalarını kolaylaştırmak için gerekli önlemleri alır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2023 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN HİBE YARDIMLAR**

TL

AÇIKLAMALAR	2022 YILINDAN DEVREDEDEN				2023			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TAHAKKUK EDEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
Savunma Ödenekleri	7.023.899,91	732.930,62	0,00	42.243.169,47	50.000.000,00	2.250.000.000,00	0,00	2.300.000.000,00
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	50.687,00	38.551.004,37	790.000.000,00	18.178.810,45	846.780.501,82	3.003.785.717,03	49.333.781,15	3.899.900.000,00
Faaliyet Ödenekleri	0,00	22.917,97	0,00	77.082,03	100.000,00	200.000.000,00	0,00	200.100.000,00
TOPLAM	7.074.586,91	39.306.852,96	790.000.000,00	60.499.061,95	896.880.501,82	5.453.785.717,03	49.333.781,15	6.400.000.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2022 yılından devreden 49.333.781,15-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 30 Aralık 2022 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneği olan 3.003.785.717,03-TL'ye ilave edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2023 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK HİBE YARDIMLAR**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
19.101.872.16824-0012.0041-01-05.06	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için)	2.250.000.000,00
	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için) (2022 Yılı Devir)	42.243.169,47
19.101.263.207-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (AltYapı-Reel Sektör Projeleri için)	3.003.785.717,03
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Alt Yapı-Reel Sektör Projeleri için) (2022 Yılı Devir)	18.178.810,45
19.101.263.207-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için)	200.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için) (2022 Yılı Devir)	77.082,03
	TOPLAM	5.514.284.778,98

NOT: 2022 yılından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

PROJELER 2023 YILI KAYNAK DURUMU

	PARA CİNSİ	2022'den DEVREDEN TUTAR	DEVİR KURU*	2023 TOPLAM KAYNAK (TL)
A- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR		1.345.032,89		1.345.032,89
KOOPERATİF MERKEZ BANKASI (Zirai Krediler)	TL	199.416,76	1,00	199.416,76
KKTC KALKINMA BANKASI		1.012.616,13		1.012.616,13
VAKIFLAR BANKASI		-		-
K.T. KOOP. (Esnaf Kredileri)		133.000,00		133.000,00
B- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (USD)				1.289.801,24
K. VAKIFLAR BANKASI	USD	18.865,40	18,70	352.718,84
İKTİSAT BANKASI		-		-
KKTC KALKINMA BANKASI		1.270.935,84		23.762.179,03
C- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (STG)	STG	84.363,00	22,47	1.895.324,47
D- ZİRAAT BANKASI FAİZ GELİRLERİ	TL	21.978.525,93	1,00	21.978.525,93

KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ GENEL TOPLAMI (A+B+C+D)		49.333.781,15
---	--	----------------------

* Geri Dönüş Hesaplarından 2022 yılından devreden tutarlar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 30 Aralık 2022 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

	TAHAKKUK EDEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ (A+B+C+D)	49.333.781,15
2022	DEVREDEN AÇIK AVANS (KKTC Hazine)	50.687,00
	DEVREDEN AÇIK AVANS (T.C. Hazine)	790.000.000,00
	DEVREDEN NAKİT (T.C. Ziraat Bankası)	38.551.004,37
	DEVREDEN ÖDENEK (T.C. Hazine)	18.178.810,45
	2023	T.C. BÜTÇE ÖDENEĞİ
	GENEL TOPLAM	3.899.900.000,00

2023 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK SEKTÖREL PROJELER LİSTESİ

PROJELER	TL		
	2022 DEVİR ÖDENEĞİ/AÇIK AVANS	2023 BÜTÇE ÖDENEĞİ*	2023 TOPLAM
GENEL TOPLAM	846.780.501,82	3.053.119.498,18	3.899.900.000,00
TARIM SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	41.000.000,00	41.000.000,00
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	636.696.218,85	636.696.218,85
TURİZM SEKTÖRÜ PROJELERİ	30.666.218,85	49.333.781,15	80.000.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	371.010.000,00	371.010.000,00
EGİTİM SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	143.520.000,00	143.520.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	19.000.000,00	19.000.000,00
SAGLIK SEKTÖRÜ PROJELERİ	160.000.000,00	260.010.000,00	420.010.000,00
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	51.010.000,00	51.010.000,00
SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	77.680.000,00	77.680.000,00
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	30.000.000,00	30.000.000,00
E-DEVLET VE ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ PROJELERİ	647.206.346,67	414.010.000,00	1.061.216.346,67
SULAMA VE İÇME SUYU ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ PROJELERİ	0,00	930.000.000,00	930.000.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ PROJELERİ	8.907.936,30	29.849.498,18	38.757.434,48

* Geri Dönüş Hesaplarından 2022 yılından devreden 49.333.781,15-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 30 Aralık 2022 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneği olan 3.003.785.717,03-TL'ye ilave edilmiştir.

**2023 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK SEKTÖREL FAALİYETLER LİSTESİ**

PROJELER	BAKANLIK	TL		
		2022 DEVİR ÖDENEĞİ	2023 BÜTÇE ÖDENEĞİ	2023 TOPLAM
GENEL TOPLAM		100.000,00	200.000.000,00	200.100.000,00
TARIM SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	0,00	53.500.000,00	53.500.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	0,00	33.000.000,00	33.000.000,00
EĞİTİM SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı	0,00	35.000.000,00	35.000.000,00
TURİZM SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Turizm Bakanlığı	0,00	21.000.000,00	21.000.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Dışişleri Bakanlığı	0,00	24.000.000,00	24.000.000,00
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Maliye Bakanlığı	0,00	19.000.000,00	19.000.000,00
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı	0,00	2.500.000,00	2.500.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ PROJELERİ	KKTC Başbakanlık	100.000,00	12.000.000,00	12.100.000,00

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2023 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE VERİLMESİ PLANLANAN KREDİLER**

TL

AÇIKLAMALAR	2022 YILINDAN DEVREDEDEN				2023		TOPLAM	
	KKTG'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ		BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ
	ACIK AVANS	NAKİT	ACIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	600.000.000,00	600.000.000,00	1.000.000.000,00	0,00	1.600.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	3.415.676,10	0,00	0,00	3.415.676,10	196.584.323,90	0,00	200.000.000,00
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.300.000.000,00	0,00	1.300.000.000,00
TOPLAM	0,00	3.415.676,10	0,00	600.000.000,00	603.415.676,10	2.496.584.323,90	0,00	3.100.000.000,00

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2023 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK YARDIMLAR

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
19.101.263.207-0012.0041-01-08.02	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi)	2.496.584.323,90
	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi) (2022 yılı Devir)	0,00
	TOPLAM	2.496.584.323,90

NOT: 2022 yılından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.